

Een stap dichterbij UNESCO Wereld Erfgoed Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – De tussenrapportage van UNESCO heeft bemoedigend advies uitgebracht voor Frederiksoord, Wilhelminaoord en Veenhuizen, maar teleurstellend voor Willemsoord, Ommerschans en Merksplas. In de laatstgenoemde dorpen oordeelt de commissie dat er te weinig herkenbaars is overgebleven van de oorspronkelijke koloniën van Weldadigheid.

Dat is wel het geval in Frederiksoord, Wilhelminaoord en Veenhuizen: erfgoed waardig.

Provincie Drenthe en de Minister zijn nu aan zet om een nieuwe aanvraag in te leveren. Wij geloven er in dat het erfgoed en de initiatieven van Van den Bosch voor het nageslacht bewaard zullen blijven. De laatste jaren is hard gewerkt om het verhaal beter zichtbaar te maken. Zowel vanuit de Stichting Maatschappij van Weldadigheid als de particuliere hoek.

De in 2016 opgerichte Stichting Weldadig Oord is een initiatief van ondernemers uit Frederiksoord en omgeving. Het actieve bestuur onder voorzitterschap van Bob Veldman heeft intensieve contacten opgebouwd met soortgelijke instanties op andere plaatsen, zoals Veenhuizen. Gezamenlijk wordt geprobeerd het toerisme impulsen te geven. De afgelopen periode was de Stichting Weldadig Oord betrokken bij een paar heel interessante projecten. Elders in dit blad leest u over de projecten 'Word makker van een akker', de uitgave van een wandelgids in de 7 koloniën en over een uitgave van een boekje over het oude gewas Boekweit. Het makkersproject heeft een grotere impact dan het op het eerste gezicht lijkt. Het is niet alleen een innovatieflandbouwproject dat de betekenis van het erfgoed nog beter zichtbaar maakt. Het heeft ook een belangrijke sociaal maatschappelijke kant: het verbindt de bewoners, de agrariërs, de ondernemers, de gemeente en de MvW in een gemeenschappelijk belang. Hulde!

Bij goed beheren behoort ook een lange termijn visie over hoe om te gaan met de bomen in dit gebied. Op dit moment wordt daarvoor door de MvW een plan ontwikkeld. Er wordt rekening gehouden met alle aspecten van de functie van het bos. Het is belangrijk dat we zuinig zijn op wat we hebben. Maar even belangrijk is dat er tijdig wordt vernieuwd. Dat ondervonden we op 4 juni. Bij een plotselinge windhoos raakte op de begraafplaats aan de Oranjelaan de oude apostelboom zwaar beschadigd. De 175 jaar oude reus knakte. De zware takken richtten een ravage aan. Het opruimen en de restauratie van de beschadigde zerken is snel en vakkundig verricht. Er is besloten om de monumentale boom als een afgeknotte stam te laten staan. Triest en mooi tegelijk. Als eerbetoon aan de oude reus plaatsen we een historische foto van de boom naast zijn eigen grafmonument.

De redactie is verheugd dat Tanneke Bloemendal ons team komt versterken. Tanneke is al vele jaren inwoner van Frederiksoord. De voltallige redactie wenst u weer veel leesplezier toe.

AGENDA

- Elke zaterdag** – Biologische boerenmarkt op parkeerterrein bij rotonde Frederiksoord
- 25 sept.** – Presentatie van boek 'De Kolonieman' van Angelie Sens
- 26 sept.** – Makkerfeest Hoeve Koning Willem III
- 14 okt.** – Opening gerenoveerde Mandenmakerij
- 23 okt.** – Bijeenkomst Ronde van het Sterrebos
- 25-26 okt.** – Nachtelijke Beleving/Levendig verleden
- 31 okt.** – Opening van Museum De Proefkolonie
- 27 nov.** – Bijeenkomst Ronde van het Sterrebos
- 6 okt., 10 nov. en 15 dec.** – Kolonieconcerten in het Koloniekkerkje
- 13 okt. en 30 nov.** – Muziekoptredens Koloniekkerkje

Boekweit, terug in de Kolonie

FREDERIKSOORD – Boekweit is een bijna vergeten gewas. In de 19e eeuw was het volksvoedsel nummer één. Het gewas gedijt uitstekend op arme grond, zoals in het begin van de Koloniën van Weldadigheid.

Het groeit snel, waardoor onkruid geen kans krijgt en dus niet bestreden hoeft te worden. Boekweit is glutenvrij! En bijen zijn gek op de bloemen. Bouwe Ruiters schreef een boekje over het Jammerkoren: Boekweit, terug in de Kolonie. Het is een handzaam boekje met ondermeer re-

cepten, maar ook een Boekweit fietsroute. De Stichting Weldadig Oord faciliteerde de uitgave. In de koeienstal van de Vrijboerhoeve, Major Van Swietenlaan 1 heeft Bouwe een tentoonstelling over boekweit ingericht, die nog tot eind september te bezichtigen is.

Nieuw leven in de Mandenmakerij

FREDERIKSOORD – Waar in de Kolonietijd mannen, vrouwen en kinderen het industriële pand ‘de Mandenmakerij’ bezochten om te werken, biedt dit Rijksmonument vanaf september huisvesting aan dertien mannen en vrouwen met autisme in de leeftijd van negentien tot achtendertig jaar.

We spreken met Jan Meijer, eigenaar van Bureau Ecolan. Hij leidt ons rond en geeft vol trots uitleg over het renovatieproces en de toekomstige bewoners. Het pand dat er jaren bouwvallig bij stond is een aanwinst voor de omgeving. Van buiten zien we een prachtig gerestaureerd monument dat binnen voldoet aan alle eisen van de huidige tijd. Elk appartement heeft een woonkamer, slaapkamer en badkamer met een oppervlak van zo’n veertig vierkante meter. In de schuur is voor ieder een eigen berging. De oude elementen als balken en oude ramen maken de woonruimtes erg sfeerful. Het pand is ‘van het gas af’, heeft een warmtepomp, honderd-twintig zonnecollectoren die bijna onzichtbaar verwerkt zijn in de schuine daken en beschikt over een hoge mate van brandveiligheid. Extra aandacht is besteed aan de isolatie van geluid en trillingen omdat mensen met autisme vaak gevoelig zijn voor dit soort prikkels. De appartementen op de

begane grond beschikken over een eigen stukje tuin, afgeschermd door een beukenhaag. Zeker voor de eigenaren van een huisdier gemakkelijk, ze lopen zo het bos in.

De doelstelling van deze woonvorm is toewerken naar zelfstandig wonen. Voor de één een langer traject dan voor de ander, maar dat is hier mogelijk. Waar de ene bewoner dagelijks naar zijn eigen baan vertrekt, zal de ander naar een vorm van dagbesteding gaan. Zo verdient de een zelf de kost en krijgt de ander een uitkering, waarvan de huur kan worden betaald. De indicatie voor de bewoners wordt provinciaal geregeld, evenals de financiering hiervan.

Bureau Ecolan runt deze woonvorm met aanvankelijk acht personeelsleden in dienst van Ecolan. Elke nacht is er een slaapwacht. Ecolan werkt intensief samen met Autisme Team Noord, onderdeel van Lentis (GGZ Groningen). De bewoners stromen vanaf half augustus geleidelijk aan binnen en zo ook de medewerkers.

Er wordt hard gewerkt aan goede contacten met de bewoners uit de buurt van de Mandenmakerij. Zo was er op 1 juli een druk bezochte bijeenkomst met de buurt om kennis te maken. De officiële opening zal plaatsvinden op maandag 14 oktober a.s.

Makkers van de Akkers maken de verbinding

FREDERIKSOORD – Het project ‘Word makker van een akker’ is een idee van de Stichting Weldadig Oord. Bouwe Ruiters schreef een boekje over het vergeten eerste gewas van de koloniën, boekweit. Hoe mooi zou het zijn om de structuur en de biodiversiteit van de vroegere akkertjes weer terug te brengen in Frederiksoord?

De St. Weldadig Oord pakte deze vraag op en benaderde Ruth Middelwijk, boerin op Hoeve

Willem III en kenner van oude gewassen. Zij coördineert de uitvoering van het crowdfunding project om akkertjes te verkrijgen. Hierop kunnen oude gewassen geteeld worden, maar ook andere gewassen waar restaurants graag streekgerechten van maken, komen in aanmerking. De akkers moeten zelfvoorzienend worden, dus op termijn moeten ze economisch kunnen renderen.

De eerste fase van het project gaat over het verkrijgen van kleine stukken grond en de

mogelijkheid om deze te kunnen bewerken. Je wordt Makker van een Akker door een stukje grond (al dan niet in eigen beheer) beschikbaar te stellen. Een akkertje bij een nieuw koloniehuisje zou de oude structuur nog verder tevoorschijn laten komen. De eigenaar kan zelf gaan verbouwen of de grond voor minimaal drie jaar beschikbaar stellen. Je kunt ook makker worden door voor een bedrag een stuk grond te adopteren of door aan te bieden op een akker te willen werken. Een belangrijke

voorwaarde is dat geen kunstmest of bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Een Makker draagt daarmee bij aan het terugbrengen van de aantrekkelijke kenmerkende akkerstructuur van destijds in de Vrije Koloniën van Weldadigheid en geeft een impuls aan de biodiversiteit in het gebied. Op termijn draagt hij/zij bij aan de bevordering van het duurzaam en economisch produceren van streekproducten.

Er blijkt veel belangstelling voor het project, want er is al 4,5 hectare beschikbaar, waarvan 2,5 ha in eigen beheer. Ook de Maatschappij van Weldadigheid stelt een aantal perceeltjes

beschikbaar. Naast een stevige werkgroep hebben zich 16 vrijwilligers gemeld. Als proef is op enkele akkertjes dit seizoen boekweit geteeld. Het wachten is op de eerste oogst om ervaring op te doen met de toegepaste methoden. Daarna is er de uitdaging om afnemers te vinden voor de produkten. Voor streekproducten is er toenemende belangstelling, met name bij restaurants. Tot slot is er een fase om te komen tot een model met vaste afnemers en het zelfvoorzienend maken van het project. Hoe 'brand' je een produkt in de markt? Agrariërs uit het gebied zijn geïnteresseerd, want ze zijn er zich van bewust dat ook de landbouw een transitie moet

maken. Het is een mini proeftuin voor boeren.

Verbinding is het tweede centrale thema. Bewoners, boeren en afnemers vinden elkaar in een gemeenschappelijk doel. Op 26 september ontmoeten zij elkaar op het Makkerfeest bij Hoeve Willem III. De gemeente reageert enthousiast en sponsort het project. De burgemeester heeft zich tot ambassadeur verklaard van 'Word Makker van een Akker'.

Wil je meer weten? Kijk dan op www.makker-vaneenakker.nl. Wie denkt een bepaalde bijdrage te kunnen leveren kan zich aanmelden voor het Makkerfeest.

Nieuws vanuit Huis Westerbeek

- **ICOMOS**, het advies orgaan van UNESCO heeft een tussenrapportage gestuurd naar de Minister van OCW. Naar verluidt komen de vrije en onvrije koloniën dichterbij de erkenning als wereld erfgoed. Over de voordracht wordt naar verwachting in de zomer van 2020 beslist.
- De Maatschappij heeft Patrick Jansen, voormalig directeur van de Stichting Probos uit Wageningen, gevraagd om een **Bosbeleidsplan voor de lange termijn** te ontwikkelen. De huidige klimaatveranderingen vragen een andere kijk op spreiding en diversiteit van de bomen. Ook de letterzetter heeft onze bossen gevonden. Vier elementen zijn in dit plan van belang: de exploitatie, de natuur, de culturele aspecten (zoals laanstructuren) en recreatie.
- De **samenwerking van de MvW en de Stichting Weldadig Oord** wordt steeds intensiever. De doelstellingen van beiden versterken elkaar in de uitvoering en passen geheel binnen het kader van het kolonienplan: sociaal economische innovatie en gebiedspromotie.
- De presentatie van de door Angelie Sens geschreven **biografie van Johannes van den Bosch** vindt plaats op 25 september op een besloten bijeenkomst in het Huis van Weldadigheid. Een extra publicitair moment vindt op 5 oktober plaats in Amsterdam.
- Op 14 oktober zal gedeputeerde Cees Bijl de gerenoveerde **Mandenmakerij** openen.
- De officiële opening van het **Huis van Weldadigheid** en het **museum De Proefkolonie** vindt plaats op 31 oktober. Bewoners van onze Vrije Koloniën mogen in het eerste weekend van november gratis De Proefkolonie bezoeken.
- De Maatschappij van Weldadigheid is ook komend seizoen weer betrokken bij een aantal grote **evenementen**: Lentefair, Dansfeestijn, Paard en Erfgoed en Corso.
- Dit jaar worden 10 nieuwe energie neutrale **koloniewoningen** gerealiseerd. Er staan nog 200 gegadigden op een wachtlijst, welke om die reden is gesloten.

De Proefkolonie komt op stoom

FREDERIKSOORD – Coördinator Hilda Groen spreekt met ons over de ervaringen van de eerste drie maanden met het nieuwe museum. Na een bewust rustige start in mei zijn er inmiddels bijna 10.000 bezoekers geweest en wordt er nu al massaal geboekt voor het najaar.

'Als ze toen hadden kunnen zien, wat we nu hebben, hadden ze het nooit geloofd.' – *'Het was super, je kon je goed inleven hoe het toen was.'* – *'Verduidelijking van een voor mij onbekend stuk bijzondere geschiedenis.'* Dit zijn enkele van de vele reacties van bezoekers van De Proefkolonie.

De bezoekers zijn lovend over de wijze waarop het beleven in beeld is gebracht. Ook de verbinding met het 'buitenmuseum' komt goed tot stand. De kolonietram heeft op de zondag en woensdag vele ritjes gemaakt, waaronder regelmatig boekingen voor groepen. De belangstelling voor de wandel- en fietsroutes groeit. Opvallend is de interesse van scholen, niet alleen vanuit het Basisonderwijs, maar ook havo en vwo. De vrijwillige gidsen hebben er de handen aan vol. Er zijn 47 vrijwilligers, gidsen, trambestuurders, baliemedewerkers en medewerkers van het Toeristisch Informatie Punt (TIP) die hun steentje bijdragen aan het succes van dit museum.

Er zijn een aantal verbeteringen aangebracht in tekst en geluid.

De genealogische Multi Touch tafel is bij een lekkage in het voorjaar helaas ernstig beschadigd. Hilda hoopt dat deze in de komende maanden hersteld kan worden, want bezoekers zijn nieuwsgierig: *'Stam ik soms ook af van een kolonist?'* De museumstaf denkt na over hoe bezoekers na een eerste bezoek te prikkelen om nog eens terug te komen. Wellicht komen er tentoonstellingen over aanverwante thema's in de auditoriumzaal.

Samen met Monique Teunis, manager horeca van het Grand Café, en haar team, worden aantrekkelijke combi arrangementen voor zowel groepen als voor de individuele bezoeker ontwikkeld. Bij het verlaten van het museum polsen we nog even bij de vrijwilligers van de balie en het TIP hoe de zaken gaan. *'We hebben leuk werk en het is prettig druk.'*

Organisatie Paard & Erfgoed dik tevreden

FREDERIKSOORD – Paard & Erfgoed startte dit jaar voor het eerst op zaterdag al met een Kleintje Paard & Erfgoed. Een dag met enkel workshops waar het publiek gratis een kijkje mocht nemen.

Zondag 1 september was er een programma met spectaculaire shows van honden en paarden, en een groots opgezette plattelandsmarkt. De bezoekers zijn kennelijk moeiteloos meeverhuisd met de verhuizing van de Fair van Boschoord naar Frederiksoord, want hun aantal bleef hetzelfde. Het evenement trok zowel bezoekers uit de

regio als uit het hele land. Omdat de parkeerplaatsen buiten de kern van het dorp waren gelegen, viel het niet op dat er zo'n 6000 mensen door Frederiksoord liepen.

De organisatie kreeg complimenten van het publiek over de schitterende locatie in De Tuinen van Frederiksoord. Niet alleen de bezoekers, ook de 120 in rode t-shirts gestoken vrijwilligers hebben geweldige dagen gehad. Het gros gaf aan volgend jaar weer mee te willen werken. Onder hen waren velen met een beperking of grote afstand tot de arbeidsmarkt. Op de Fair krijgen ze de gelegenheid hun kwaliteiten

en vaardigheden in praktijk te brengen. De shows, de kramen, De Tuinen, het weer, het publiek en de vrijwilligers, waren de elementen die voor een geslaagde en sfeervolle Paard & Erfgoed Fair zorgden.

Kort Kolonienieuws

- Aan de **Kolonieloop** op 10 juni namen 500 hardlopers deel. Er werden afstanden gelopen van 5 km, 10 km en een halve marathon. Voor kinderen was een parcours van 2,5 km uitgezet. Foto's van dit gebeuren zijn te zien op www.dekolonieloop.nl
- Op 25 en 26 oktober vindt in het Sterrebos de **Nachtelijke Beleving** plaats, met de Nacht van de Nacht. In een route van 1,5 uur wandelen, is op vijf plekken klein theater te zien.
- Het **beheer van de begraafplaats** aan de Oranjelaan is in uitvoering gegeven aan Serrie en Sako Kiers. Ecolan draagt zorg voor het onderhoud.
- De Stichting Weldadig Oord heeft de **informatiepanelen** bij de monumentale en bijzondere objecten in onze koloniën vernieuwd. De Stichting is ook verantwoordelijk voor het plaatsen van cortenstalen panelen van Koloniefiguren in de Kolonie.

- Na jaren van renovatie, onderhoud en beheer door enthousiaste vrijwilligers heeft de **Van Swiententuin** weer een nieuwe uitstraling gekregen. De Tuin Zonder Drempels is in een nieuw perspectief geplaatst en is hiermee gereed voor de toekomst. Op zaterdag 31 augustus werd deze mijlpaal gevierd met een heropeningsbijeenkomst. In aanwezigheid van begunstigers, donateurs, vrijwilligers en leden van het bestuur hield voorzitter Harte Hartlief de openingsspeech met daarin speciale aandacht voor de belangrijke rol van de vrijwilligers voor het in stand houden van de Van Swiententuin. Simone Bakker en Marten Haveman, respectievelijk ontwerpster en vrijwilligercoördinator van de tuin hadden de eer om samen het lint

- door te knippen en daarmee de opening te verrichten. Aansluitend werd een rondleiding gegeven. De Tuinen van Frederiksoord zijn van april tot en met oktober elke dins- en woensdag open van 10.00-15.00 uur.
- Ook dit jaar sieren de **bloembakken van de Ronde van het Sterrebos** ons dorp. Met dank aan de Rabobank, de Gemeente Westerveld, leverancier Cityflower en het Kiemhuis. De mannen van het Kiemhuis hebben de bakken opgehangen en geven ze water.
- De 59e editie van het **Bloemencorso Frederiksoord** met als thema 'Feest' is in het weekend van 14/15 september gehouden. Zowel publiek, deelnemers als organisatie kunnen terugkijken op een zonnige en geslaagde presentatie.

Reacties/Suggesties over De Star zijn welkom op – star.frederiksoord@home.nl

Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden een digitale versie van De Star aanvragen.

Denkt u er aan om wijzigingen van uw e-mailadres aan ons door te geven. In museum De Proefkolonie en in het Logement Frederiksoord is gratis een papieren versie verkrijgbaar.

Redactie – Tanneke Bloemendal, Peter Bom, Nico de Leeuw, André Tempelaar

SPONSOREN

